

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE

SAK 01/2022

TVISTEN MELLOM LEDERNE OG NORSK OLJE OG GASS I FORBINDELSE MED HOVEDOPPGJØRET 2022

AVSAGT 24.11.2022

RIKSLØNNSNEMNDAS SAMMENSETNING:

Sorenskriver Liv Synnøve Taraldsrud, leder

Seniorforsker Erling Barth

Professor Bjørnar Borvik

Terje O. Olsson, sekretær i LO

Jon Fladby Claudi, forhandlingsdirektør i NHO

Hans Fjære Øvrum, styreleder i Lederne, avdeling for teknikere/fagarbeidere innen olje og gass

Per-Helge Ødegård, nestleder i Lederne, avdeling for teknikere/fagarbeidere innen olje og gass

Hildegunn T. Blindheim, administrerende direktør i Offshore Norge

Kurt Weltzien, avdelingsdirektør/advokat i NHO

1 Innhold

GENERELT	3
SAKSGANG.....	3
KJENNELSE	3
SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA, JF. KONGELIG RESOLUSJON OM PROVISORISK ANORDNING AV 12. AUGUST 2022, SAKSNR. 22/3004:	3
<i>Innledning</i>	3
<i>Partsforhandlinger og mekling</i>	3
<i>Omfang og virkninger av konflikten</i>	4
<i>Departementets vurderinger</i>	5
PARTENES PÅSTANDER.....	6
PARTENES ANFØRSLER	7
PARTENES KOMMENTARER.....	18
RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER	21
SLUTNING	26

GENERELT

Rikslønnsnemnda har i sak 01/2022 behandlet arbeidstvisten mellom Lederne og Norsk olje og gass i forbindelse med hovedoppgjøret 2022.

Etter lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) § 3 tredje ledd skal partene i den enkelte tvist hver utpeke to medlemmer av Rikslønnsnemnda. Når nemnda skal fatte beslutning, er det bare ett av medlemmene fra hver av partene som har stemmerett. Partene skal bestemme hvilket av medlemmene som har stemmerett, jf. lønnsnemndloven § 4 tredje ledd.

Lederne har utpekt Hans Fjære Øvrum og Per-Helge Ødegård som sine representanter i nemnda. Hans Fjære Øvrum har hatt stemmerett.

Norsk olje og gass har utpekt Hildegunn T. Blindheim og Kurt Weltzien som sine representanter i nemnda. Hildegunn T. Blindheim har hatt stemmerett.

Under hovedforhandlingen har Thomas Ostermann vært prosessfullmektiger for Lederne. Silje Tufto har vært prosessfullmektig for Norsk olje og gass.

Audun Arne Ingvarsen møtte som partsrepresentant for Lederne, og Elisabeth Brattebø Fenne møtte for Norsk olje og gass. De avga begge partsforklaring.

Tidligere forbundsleder i Lederne Jan Olav Brekke, og Terje Stensen, seniorrådgiver i Equinor vitnet for Rikslønnsnemnda.

Seniorrådgiver Helene Nødset Lang, seniorrådgiver Mona Ekelund og rådgiver Hilde Brenna har fungert som sekretærer for nemnda.

SAKSGANG

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg, kommentarer og muntlig prosedyre under hovedforhandling 21. november 2022.

Etter rådslagning og stemmegivning ble det 24. november 2022 avsagt slik:

KJENNELSE

SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA, JF. KONGELIG RESOLUSJON OM PROVISORISK ANORDNING AV 12. AUGUST 2022, SAKSNR. 22/3004:

Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag om at arbeidstvisten mellom Lederne på den ene siden og Norsk olje og gass på den andre siden skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet fremmer samtidig forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidskamp for å løse tvisten.

Partsforhandlinger og mekling

Tvisten har oppstått i forbindelse med hovedoppgjøret 2022, og gjelder Sokkeloverenskomsten.

Etter brudd i forhandlingene varslet Lederne plassoppsigelse for 1 310 medlemmer som var omfattet av overenskomsten.

Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans 6. mai 2022 og innkalte partene til mekling. 3. juni ble det varslet plassfratredelse for 74 medlemmer.

Det ble gjennomført mekling 10. og 11. juni. Det ble gjennomført parallelle meklinger mellom Industri Energi og Norsk olje og gass, SAFE og Norsk olje og gass og Lederne og Norsk olje og gass. Med meklerens mellomkomst kom partene fram til forhandlingsløsninger i alle de tre oppgjørene. Forhandlingsløsningene ble sendt til uravstemning med frist 30. juni klokken 12.00. Forhandlingsløsningen ble nedstemt av medlemmene i Lederne.

Lederne iverksatte den varslede streiken fra den 5. juli 2022.

Omfang og virkninger av konflikten

Streiken omfattet fra 5. juli 74 medlemmer ved Equinors innretninger Gudrun, Oseberg Øst og Oseberg Sør.

Departementet har hatt kontakt med Olje- og energidepartementet og Utenriksdepartementet, og har mottatt rapporter om konsekvenser av streiken og varslede opptrappinger.

Olje- og energidepartementet rapporterte 30. juni at det første streikeuttaket ikke ville ha alvorlige samfunnsmessige konsekvenser ved oppstart av konflikten.

Allerede før iverksettelsen av streiken ble det varslet to opptrappinger. En med 117 nye medlemmer på Equinors innretninger Heidrun, Kristin, og Aasta Hansteen med virkning fra midnatt natt til 6. juli, og en hvor ytterligere 191 medlemmer skulle tas ut i streik ved Gullfaks A, Sleipner og Gullfaks C. Totalt ville 382 medlemmer være i streik med dette uttaket. I følge Olje- og energidepartementet er Sleipner et knutepunkt for gasseksport, slik at uttaket også ville rammet flere «tredjefelt». I følge Norsk olje og gass gjaldt det Gullfaks, Sleipner Øst og Vest, Gugne, Sigyn, Krog, Utgard, Ormen Lange, Snorre A, Tordis, Vigdis samt Troll, Visund og Kvitebjørn som går via Sleipner (Zeepipe 2A).

Konsekvensene av streiken og de varslede opptrappingene ville vært at cirka 55 prosent av norsk daglig gasseksport ville falt bort i tillegg til et daglig oljetap på 341 000 fat. Den varslede opptrappingen fra 6. juli ville medført et bortfall på ca. 14 prosent av norsk daglig gasseksport. Olje- og energidepartementet vurderte den 5. juli at det ville være uforsvarlig å la gassproduksjonen stoppe opp i et så stort omfang som denne streiken de neste dagene ble anslått å ville medføre. Olje- og energidepartementet viste til at produksjonstallene ville falle dramatisk, og at bortfallet ville komme i en situasjon der Europa og verden har stor mangel på gass, og i en situasjon med krig der Norges rolle som en pålitelig, stabil og ansvarlig eksportør av gass som bidrar til Europas energisikkerhet aldri har vært viktigere.

Det fremgår også av Utenriksdepartementets rapportering at situasjonen i Europa har svært store konsekvenser for forsyningssikkerhet i mange europeiske land. Det er fare for ytterligere energiknapphet utover høsten. Streiken på sokkelen har skapt stor uro i Europa. En reduksjon av norske gassleveranser vil forverre energikrisen og de politiske, økonomiske og samfunnsmessige konsekvensene av denne. Norge må derfor gjøre det vi kan for å bidra til å opprettholde europeisk energisikkerhet.

På grunnlag av Utenriksdepartementets og Olje- og energidepartementets vurderinger innkalte statsråden partene til møte tirsdag 5. juli klokken 20.00.

På statsrådens forespørsel bekreftet partene at de ikke så noen mulighet for å komme til enighet i tvisten mellom dem. I lys av dette og rapportene fra Utenriksdepartementet og Olje- og energidepartementet informerte statsråden partene om at Regjeringen ville gripe inn med tvungen lønnsnemnd. På anmodning fra statsråden sa arbeidstakerne seg villig til å gjenoppta arbeidet slik at streiken ble avsluttet og slik at de varslede opptrappingene fra onsdag 6. og lørdag 9. juli ikke ville gjennomføres.

Departementets vurderinger

Arbeids- og inkluderingsdepartementet vurderer situasjonen slik, med grunnlag i Utenriksdepartementets og Olje- og energidepartementets vurderinger og den fastlåste situasjonen, at hensynet til alvorlige samfunnsmessige konsekvenser taler for at arbeidstvisten mellom Lederne og Norsk olje og gass løses uten ytterligere arbeidskamp.

Det overlates til Rikslønnsnemnda å avgjøre tvisten. Det følger av lønnsnemndloven § 2 andre ledd at en avgjørelse av Rikslønnsnemnda har samme virkning som en tariffavtale. Dette gjelder enten saken frivillig er brakt inn for nemnda av partene, eller gjennom vedtak om tvungen lønnsnemnd. I forslaget § 1 fremkommer det at tvisten skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Nemnda må for å kunne avgjøre hele den aktuelle tvisten ha den samme kompetansen som partene til å fastsette innholdet i tariffavtalen. Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet. Skal nemnda fullt ut kunne fylle sin rolle som et effektivt tvisteløsningsorgan, må den kunne behandle alle sider ved tvisten. Det gjelder også spørsmål om å fastsette unntak fra bestemmelser i lov når partene er gitt kompetanse til å inngå tariffavtale om det, innenfor de rammer som følger av EØS-retten.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare.

Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener Arbeids- og inkluderingsdepartementet at det under enhver omstendighet er nødvendig å gripe inn i konflikten.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Tilråd:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til provisorisk anordning om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Lederne og Norsk olje og gass i forbindelse med hovedoppgjøret 2022.

Forslag

til provisorisk anordning om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Lederne og Norsk olje og gass i forbindelse med hovedoppgjøret 2022.

Vi Harald, Norges Konge,

Stadfester:

Med hjemmel i Grunnloven § 17 blir det fastsatt:

§ 1

Tvisten mellom Lederne og Norsk olje og gass i forbindelse med hovedoppgjøret 2022 (Sokkeloverenskomsten), skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f) og g) for å løse tvisten.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Anordningen trer i kraft straks.

Anordningen opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

PARTENES PÅSTANDER

Lederne har nedlagt slik påstand av 18. oktober 2022:

1. *Prinsipalt*

Sokkeloverenskomsten for perioden 01. juni 2022 til 31.05.2024, med de endringer som fremkommer av riksmeklerens møtebok med vedlegg datert 12. juni 2022, mellom Norsk olje og gass/Offshore Norge på den ene side, og Industri Energi og SAFE på den andre side, gjøres gjeldende for Ledernes medlemmer, med følgende tilpasning:

Økningen av satsene i lønsmatrisen i henhold til tariffavtalens pkt 4A, 2a skal tilsvare 7 %, tillagt lønnstabellens linje 2, slik at tillegget er inklusive sokkelkompensasjon og feriepenger.

Subsidiært

Sokkeloverenskomsten for perioden 01. juni 2022 til 31.05.2024, med de endringer som fremkommer av riksmeklerens møtebok med vedlegg datert 12. juni 2022, mellom Norsk olje og

gass/Offshore Norge på den ene side, og Industri Energi og SAFE på den andre side, gjøres gjeldende for Ledernes medlemmer, med følgende tilpasning:

Økningen av satsene i lønnsmatrisen i henhold til tariffavtalens pkt 4A, 2a tillagt lønnstabellens linje 2, slik at tillegget er inklusive sokkelkompensasjon og feriepenger, fastsettes etter nemndas skjønn.

2. Økningen i henhold til tariffavtalens pkt 4A, 2a gjøres gjeldende fra 01.juni 2022.

3.Øvrige endringer, slik disse fremgår i riksmeklerens møtebok med vedlegg 12. juni 2022 mellom Norsk Olje og Gass/Offshore Norge på den ene side og Lederne/SAFE/Industri Energi på den andre side, gjøres gjeldende fra 01. juni 2022.

Offshore Norge har nedlagt slik påstand:

1. De fremforhandlede endringer innen Overenskomst avtale nr. 129 mellom Offshore Norge og Industri Energi og Overenskomst avtale nr. 284 mellom Offshore Norge og SAFE som fremgår av Riksmeklerens møtebok med enighetsdokument av 12. juni 2022 gjennomføres for Overenskomst avtale nr. 271 mellom Offshore Norge og Lederne fra tidspunktet for gjenopptakelse av arbeidet 5. juli 2022 til og med 31. mai 2024.
2. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt 5. juli 2022.
3. Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer, herunder endringer i lønnsgruppeplassering mv. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.

PARTENES ANFØRSLER

Anførselene bygger på partenes egne fremstillinger i de skriftlige innlegg til Rikslønnsnemnda.

Lederne skriver i innlegg av 26. september 2022:

Bakgrunn for lønnsnemndbehandling i Rikslønnsnemnda

Det følger av § 1 i provisorisk anordning om lønnsnemndbehandling vedtatt i Statsråd 12. august 2022 at arbeidstvist mellom Lederne og Norsk Olje og Gass skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Norsk Olje og Gass har nå byttet navn til Offshore Norge, og vil i det følgende omtales som Norsk olje og Offshore Norge ut fra hva som er best egnet benevnelse i konteksten.

Kort om bakgrunnen for tvisten og Ledernes medlemmer omfattet av sokkeloverenskomsten

-Totalt er cirka 1400 medlemmer av Lederne organisert under sokkeloverenskomsten.

- Anslagsvis 87 % av disse arbeider i Equinor. Videre har Lederne medlemmer i Aker BP, Conoco Phillips, Okea, Neptune Energy.

- Medlemmene arbeider som teknikere og fagarbeidere i operatørselskapene på norsk sokkel.
- Lederne-medlemmer som arbeider offshore i Equinor vil kunne illustrere dette personellets syn på lønns- og arbeidsvilkår ettersom de gir et godt bilde av hele medlemsmassen som arbeider offshore som teknikere og fagarbeidere.
- Offshore Norge har inngått likelydende tariffavtaler med Lederne, Industri Energi (IE)/LO og Sammenslutningen av Fagorganiserte i Energisektoren (SAFE)/YS. Lederne er en frittstående fagforening som ikke hører inn under en hovedorganisasjon.
- I motsetning til IE og SAFE organiserer ikke Lederne personell som arbeider med boring og forpleining. Like fullt utgjør denne gruppen en del av kostnadsrammen som påvirker lønnsoppgjøret.
- Lederne fremmet krav inn i årets hovedoppgjør om å fjerne en bestemmelse fra sokkeloverenskomsten mellom Lederne og Offshore Norge som tilgodeser boring- og forpleiningspersonell. Dette er den såkalte 4A, 2b bestemmelsen i sokkeloverenskomsten. Lederne blir møtt med at Offshore Norge mener at de tre fagforeningene Lederne, IE og SAFE alle representerer en homogen gruppe, hvor tariffavtalene må være likelydende.
- Ledernes viktigste mål inn i årets oppgjør var å sikre reallønnsvekst i et eksepsjonelt år hvor lønnsoppgjøret var preget av en galopperende prisvekst, men dette må også sees i sammenheng med de uheldige utslagene som 4A, 2b bestemmelsen har for våre medlemmers lønnsutvikling.

Nærmere om bakgrunnen for årets lønnsoppgjør

Våre medlemmer omfattet av sokkeloverenskomsten er tydelige på at de opplever at deres lønnsutvikling over tid ikke har vært tilstrekkelig, og har medført reallønnsnedgang. Særlig er det tydelig i Equinor, hvor nesten 90 prosent av våre medlemmer som er omfattet av avtalen arbeider, og hvor disse opplever misnøye med at lønnsnivået generelt er langt dårligere enn i mindre operatørselskap.

Da partene forberedte seg til årets lønnsoppgjør så var også krig i Europa en realitet, og vi hadde fått tydelige signaler som tilsa at det fremforhandlede frontfaget på 3.7 % ikke ville medføre reallønnsvekst, men snarere ville medføre tapt kjøpekraft. Våre lokale tillitsvalgte fulgte i tiden frem mot lønnsoppgjøret nøye med på SSBs beregninger av inflasjon, som blir oppdatert månedlig og da sammenligner prisutvikling i en tolv måneders periode bakover i tid. I tiden etter at forhandlingene på sokkeloverenskomsten brøt sammen i begynnelsen av mai 2022 så har prisveksten bare fortsatt.

Historien med det medlemmene opplever er for dårlig lønnsvekst over flere år bakover i tid og prisveksten i Norge inn i årets oppgjør dannet sammen det viktigste grunnlaget for Ledernes krav inn i årets oppgjør. Lederne har hatt for vane å fremme krav om et generelt tillegg i prosent som hensyntar blant annet prisvekst, historisk lønnsutvikling og at elementer i sokkeloverenskomstens forhandlingsbestemmelser reduserer den disponible rammen for oppgjøret for våre medlemmer, vel vitende om at Norsk Olje og Gass (Offshore Norge) gir sine tilbud i form av økning av normallønnsstabell og andre tekniske tillegg i kroner.

Lederne fremmet et krav om et generelt tillegg på 7 % inn i oppgjøret. I skrivende stund vet vi at prisveksten i seg selv har lagt på dette nivået de siste tolv månedene ut fra blant annet SSBs egne beregninger. Når det i tillegg er ubestridt at olje- og gassektoren går med svært store overskudd så er

ikke et krav som innebærer en opprettholdelse og videreføring av kjøpekraften, uten reallønnsvekst, urimelig.

Offshore Norge har historisk forfektet et syn overfor arbeidstakerorganisasjonene, Riksmekler og også ved tidligere behandling i Rikslønnsnemnda om at de tre arbeidstakerorganisasjonene som de må forholde seg til og forhandle med samlet – IE, SAFE og Lederne – utgjør en homogen gruppe. Blant annet manifesterer det seg i et syn om at sokkeloverenskomstene for disse tre fagforeningene må være identiske. Lederne deler ikke denne oppfatning. IE og langt på vei SAFE har et betydelig antall medlemmer som arbeider med boring og forpleining, som omfattes av sokkeloppgjøret. Lederne, derimot, har ikke medlemmer innenfor denne type personell.

Sokkeloverenskomstens punkt 4A, 2a gir den tariffrettslige hjemmel for retten til alminnelige, sentrale lønnsforhandlinger som skal reflektere den økonomiske situasjonen i det norske samfunnet og øvrige tariffoppgjør.

Sokkeloverenskomstens punkt 4A, 2b fungerer i praksis slik at et oppstått lønsmessig etterslep for personell som arbeider med boring og forpleining, som normalt har lavere lønn, skal innhentes, slik at denne gruppen kan forsøke å holde følge med den sentralt fastsatte lønnsutviklingen for teknikere og fagarbeidere. Dette medfører nødvendigvis at punkt 4A, 2b disponerer av den totale rammen for lønnsvekst som ellers kunne tilfalt Ledernes medlemmer i større grad. Da denne bestemmelsen ikke kommer våre medlemmer til gode så oppleves det som svært urimelig at den må være et element i rammen i våre årlige oppgjør. Vi kan ikke se at det er riktig å hevde at de tre foreningene har en homogen medlemssammensetning under sokkeloverenskomsten.

Punkt 4A, 2a-b lyder som følger:

2. Ny reguleringsklausul i sokkeloverenskomstene:

Per 1.6 hvert år skal det føres forhandlinger mellom landsforening og forbund. På denne bakgrunn skal det foretas reguleringer i overenskomstens lønnsmatrise som skal:

a. tilsvare det ordinære årlige lønnsoppgjør per 1.6.

b. sikre at lønnsutviklingen på overenskomsten er tilnærmet lik den gjennomsnittlige lønnsutviklingen på de bedriftstilpassede lønssystemene.

Som bilag vil vise er det en historisk bakgrunn for at 4A, 2b bestemmelsen lyder som den gjør i dag. Det ble gjennomført et partssammensatt utvalgsarbeid som avga en innstilling 22. april 1998. Utvalget besto av representanter for daværende OLF (Oljeindustriens Landsforening som nå tilsvare NHO landsforeningen Offshore Norge) på den ene side, og foreningene NOPEF (Norsk Petrokjemisk Fagforbund, nå Industri Energi), OFS (Oljearbeidernes Fellessammenslutning, nå SAFE) og Lederne på den andre side.

Utvalgsarbeidet ble gjennomført med to viktige formål, som også omtales flere ganger i dokumentet. Disse skulle være å utrede to alternativer som ville innebære en måte å modernisere den dagjeldende normallønnsavtalen på eller et tariffsystem som åpnet for større grad av lokal lønnsdannelse. Modellen som ble valgt innebærer at 4A, 2b bestemmelsen ble inntatt i sokkeloverenskomsten. Ikke noe sted i innstillingen fremgår det at det var en hensikt å lage en sikkerhetsventil i tariffavtaleverket som skulle ivareta lønnsdannelsen til borings- og forpleiningspersonell. Konsekvensen har like fullt blitt at 4A, 2b bestemmelsen er med på å holde

nede den samlede lønnsveksten for våre medlemmer fordi det er et element i den totale disponible rammen for lønnsvekst som arbeidsgiversiden finner å kunne tilby i årlig lønnsvekst. Både IE og SAFE har medlemmer som nyter godt av 4A, 2b-bestemmelsen fordi de har medlemmer som får lønnsvekst gjennom bestemmelsen. Lederne har ikke dette personell organisert hos oss. Det er derfor ikke riktig å eventuelt fremstille denne nemndsbehandlingen som å handler om at Ledernes medlemmer skal få mer i lønnsoppgjør enn de andre foreningene som organiserer personell under sokkelavtalen. Ledernes krav må tvert imot sees på den måten at det tar høyde for at 4A, 2b ikke kommer våre medlemmer til gode, men hvor det fremstår åpenbart at arbeidsgiversiden ikke ønsker eller makter å imøtekomme vært tidligere fremsatte krav om at denne bestemmelsen fjernes i sin helhet fra avtaleverket. Da må det generelle kravet om lønnsvekst hensynta at et element i tariffstrukturen bruker av den disponible rammen, og hvor dette ikke kommer våre medlemmer til gode. Lønnsutviklingen på sokkeloverenskomsten skjer dels gjennom regulering av normallønstabellen, dels gjennom tekniske tillegg og dels gjennom ansiennitetsopprykk. For Ledernes del er også en betydelig del av våre medlemmer allerede plassert på øverste trinn i ansiennitetsstigen.

Inn i årets oppgjør fremmet derfor Lederne krav om at punkt 4A, 2b skulle fjernes i sin helhet. Dette ble ikke imøtegått.

Partene i tariffavtalen gjennomførte også utvalgsarbeid i 2021 som medførte blant annet møter og en presentasjon.

Sokkeloverenskomstens punkt 4A, 1 lyder (med vår understrekning):

4.A Bedriftstilpasset lønnssystem for operatørbedrifter

1. Lønnssystemet i pkt. 4 er ikke til hinder for at de lokale parter i en særavtale kan enes om et eget bedriftstilpasset lønnssystem til erstatning for overenskomstens lønnssystem.

Det bedriftstilpassede lønnssystem skal tilfredsstillende følgende kriterier:

- Det bedriftstilpassede lønnssystem skal være et matrisesystem med stillingsgrupper og ansiennitetsbestemmelser der den ansattes lønn fremgår. For stillingsgrupper ut over dagens lønnsgruppe A kan de lokale parter bli enige om individuell avlønning.*
- Eventuelle bonusutbetalinger kan kombineres med det bedriftsvise lønnssystemet og skal være basert på påviselige ytelses- og/eller resultatforbedringer i bedriften/ konsernet.*
- Det skal føres lokale forhandlinger til en reguleringsdato fastsatt til 1.6 hvert år. Nivået på reguleringen skal ikke være mindre enn den regulering som er gitt på sokkeloverenskomstene i henholdt til pkt. 2 a), dersom ikke partene enes om noe annet.*
- Den lokale særavtale skal ha samme varighet som overenskomsten.*
- Det lokale lønnssystem skal være godkjent av forbund og landsforening før det iverksettes. Det samme gjelder fremtidige endringer.*
- Ordningen er en prøveordning for tariffperioden 2000-2002*
- Dersom partene lokalt ikke enes om et bedriftstilpasset lønnssystem gjelder overenskomstens lønnssystem fullt ut.*

Sitatet viser altså at det åpnes for at lokal lønnsdannelse direkte i operatørselskapene kan komme til erstatning for sokkeloverenskomstens sentrale lønnsreguleringer. Normalt skal den lokale regulering, som sitatet viser, være høyere enn regulering i henhold til den alminnelige regulering som gjøres i tråd med sokkeloverenskomstens punkt 4A, 2a. Dette betyr like fullt at nivåene for normallønn i sokkeloverenskomstens tabeller henger sammen med lønnsutviklingen lokalt i operatørselskapene, og det vil være til teknikere og fagarbeideres fordel at nivået i normallønnstabellen under sokkeloverenskomsten er så høy som mulig, da dette vil si noe om forventningen for det lokale oppgjøret i operatørselskapene.

Utvalgsarbeidet i 1998 førte altså til en bestemmelse i form av punkt 4A, 2b) som skulle være en prøveordning for tariffperioden 2000-2002. Intensjonen med prøveordningen er ikke etterlevd fordi bestemmelsen ikke har den hensikt i dag at den kun sikrer lokal lønnsdannelse for teknikere og fagarbeidere.

De sentrale oppgjør gjennomføres på våren mens de lokale oppgjør ute i operatørselskapene finner sted senere samme år, normalt tidlig på høsten.

Som Norsk olje og gass sin presentasjon av 15.11.21 viser så er det på det rene at borings- og forpleiningspersonell som hører under sokkeloverenskomsten ikke har lokal lønnsdannelse. De har også andre ansiennitetstrinn enn teknikere og fagarbeidere i operatørselskapene etter sokkeloverenskomsten, som genererer lønnsgradning. 4 A, 2b bestemmelsen har da den konsekvens at den muliggjør at teknikere og fagarbeidere får en lønnsutvikling lokalt som normalt er høyere enn den sentrale regulering, hvorpå denne merutvikling i lønn gjør at boring- og forpleiningspersonell som hører under sokkeloverenskomsten vil få et etterslep lønnsmessig som skal hensyntas ved et eget lønnsmessig tillegg etter en selvstendig forhandlingsbestemmelse, ved neste års sentrale oppgjør. Det som menes med merutvikling, et begrep som partene i tariffavtalen hyppig bruker ved forhandlinger, består av komponentene merutvikling som følge av at lokale oppgjør gir bedre uttelling enn det sentrale oppgjøret, og i tillegg av at ansiennitetstilleggene for teknikere og fagarbeidere har en høyere kostnadsramme enn ansiennitetstillegg for boring- og forpleiningspersonell.

4A, 2b bestemmelsens indirekte virkning med at den skaper et etterslep som bruker av den disponible rammen som arbeidsgiversiden har til disposisjon inn i lønnsoppgjøret oppleves urimelig for Lederne medlemmer, som i praksis da er med på å finansiere en annen gruppes lønnsutvikling, som ikke er en del av samme forening, gjennom at de da får dårligere lønnsutvikling selv.

Utover et krav om generell lønnsvekst og om at 4A, 2b bestemmelsen skulle fjernes så hadde Lederne også en rekke tekniske krav og krav om tekstuelle endringer. Da disse sistnevnte krav ikke opprettholdes for Rikslønnsnemnda så omtales de heller ikke noe nærmere her.

Gjennomføring av årets sentrale forhandlinger med Offshore Norge

Forhandlingene ble gjennomført i Stavanger 03. og 04. mai 2022. Det ble kun utarbeidet ett skriftlig tilbud fra arbeidsgiversiden før Industri Energi erklærte brudd i forhandlingene. Forhandlingenes varighet og omfang var derfor uventet kortfattede. Lederne var innstilt på å forhandle videre, men ble dratt inn i bruddet, etter å ha blitt oppfordret av Norsk Olje og Gass/Offshore Norge til å bryte forhandlingene sammen med SAFE, slik at arbeidsgiversiden nødvendigvis ville måtte møte de tre foreningene samlet hos Riksmekleren. Selv om Lederne er en selvstendig, frittstående

arbeidstakerorganisasjon så opplever vi en motpart som ønsker en fullstendig likebehandling av grupper som ikke er helt og fullt homogene, som gjennomgangen over viser.

Gjennomføring av mekling hos Riksmekleren

Lederne, IE og SAFE møtte samlet til mekling i Riksmeklerens lokaler i Grensen 3 i Oslo den 11. og 12. juni 2022 med sine respektive delegasjoner. Under mekling ble det gjort flere revisjoner av det som var arbeidsgivers opprinnelige tilbud i Stavanger den 04. mai. De generelle satsene i henhold til sokkeloverenskomstens punkt 4A, 2a ble økt ytterligere, men den endelige forhandlingsløsningen oppnådd med meklerens mellomkomst ville fortsatt medført betydelig reallønnsnedgang.

Etter å ha meklet på overtid ble det, med Riksmeklerens mellomkomst, nådd en forhandlingsløsning, omtalt som enighetsdokumentet.

Det fremgikk av meklerens møtebok for henholdsvis Lederne og SAFE at disse skulle sende forhandlingsløsningen til uravstemning.

Bakgrunn for nemndsbehandling av arbeidstvisten i Rikslønnsnemnda

Uravstemningsresultatet var klart og ble for Ledernes del viderefremidlet kort tid før den satte fristen som var 30.06.22 kl 12. Resultatet av uravstemningen medførte at Ledernes medlemmer på sokkeloverenskomsten ikke aksepterte forhandlingsløsningen.

Det ble varslet iverksettelse av streik, og opptrapping av streik, i tråd med arbeidstvistlovens og Hovedavtalens bestemmelser. Streiken kunne tidligst iverksettes natt til 05. juli 2022 og var kun relatert til Equinors innretninger offshore. Allerede sent samme kveld ble Ledernes forbundsleder og forhandlingsleder under sokkeloppgjøret, oppringt av statsråd Marte Mjøs Pedersen med beskjed om å delta på et møte samme kveld. Det ble i den forbindelse varslet at Regjeringen ville benytte tvungen lønnsnemnd. På den bakgrunn ble streiken umiddelbart avblåst.

Det er Ledernes syn at det kan stilles store spørsmål ved om noen arbeidstaker og enkeltmedlem av Lederne faktisk rakk å bli sendt hjem fra offshore arbeid, også med tanke på egne vilkår om sikkerhetsbemanning, og rakk å streike før streiken ble avblåst. Lederne har ikke utbetalt streikebidrag til et eneste medlem i anledning arbeidstvisten.

Flere av kravene om kompensasjon i form av tekniske tillegg og tekstuelle endringer i sokkeloverenskomsten opplever våre medlemmer at er imøtegått, om ikke akseptert fullt ut, av Offshore Norge ved årets oppgjør etter avsluttet mekling. Lederne vil derfor ikke opprettholde øvrige krav, slik disse ble presentert for Offshore Norge ved kravoversending den 29.04.22, ved behandling i Rikslønnsnemnda, annet enn at kravet om det generelle tillegget opprettholdes.

Hva gjelder kravet om nivået på det generelle oppgjøret, det vil si reguleringen av normallønnsstabellen i henhold til sokkeloverenskomstens punkt 4A, 2a, så må derfor nemnda i praksis ta stilling til det om det er riktig at Ledernes medlemmer skal få en lønnsregulering som innebærer at en gruppe personell som vi ikke organiserer skal utgjøre en del av rammen for oppgjøret. Særlig IE, men også SAFE, har medlemmer som arbeider med boring og forpleining, og det er nødvendigvis lettere å forstå at disse kan akseptere oppgjøret slik det ble fremforhandlet hos mekleren.

Virkningstidspunkt

Det er nedlagt påstand om at tillegget og øvrige endringer slik disse fremgår i enighetsdokument mellom partene etter gjennomført mekling, skal gjøres gjeldende fra 01.06.22.

Det følger av langvarig praksis fra Rikslønnsnemnda at utgangspunktet er at generelle tillegg skal gis fra gjenopptakelse av arbeidet etter arbeidsnedleggelse, og at tekniske endringer gis med virkning fra tidspunktet hvor kjennelsen foreligger. Videre følger det av langvarig praksis at begge utgangspunkt kan fravikes dersom særlige grunner foreligger.

Det er Lederne klare oppfatning at særlige grunner foreligger i dette tilfellet. Det klare utgangspunkt hva gjelder virkningstidspunkt etter nemndas praksis bygger på et resonnement om at ved å streike så har en fagforening som mål å oppnå et bedret utfall for egne medlemmer, og hvor risikoen for et bestemt utfall da skal hvile på fagforeningen. Dette synet fremgår blant annet av sak for Rikslønnsnemnda med saksnr 1/2012 (frivillig nemnd), hvor nemndas flertall brukte mot hovedsammenslutningen Unio at de hadde valgt å streike lengre enn andre hovedorganisasjoner med det mål å få et annet og bedret utfall, og selv måtte «ta konsekvensen av sin handlemåte». Denne form for logikk brister i vår sak all den tid det er snakk om en streik som i realiteten ikke har kommet i gang før den blir avblåst gjennom at statsråden varsler bruk av tvungen lønnsnemnd.

Lederne hadde varslet at det var Equinors innretninger som skulle rammes av en streik, men ble ikke gitt anledning til å la en eneste offshore ansatt som var medlem av Lederne få kommet seg onshore for å streike. Dette ble det lagt planer for, men som nevnt tidligere i dette innlegget så varslet statsråden at tvungen lønnsnemnd ville bli benyttet allerede senere samme dag som streiken var et faktum. Samtalen med statsråden, hvor vår forbundsleder og forhandlingsleder ble orientert, fant sted anslagsvis kl 20 samme kveld som streiken var satt i gang ved datoskifte ved midnatt. Lederne fikk heller ikke anledning til å utbetale en eneste krone i streikebidrag før streiken ble avblåst grunnet Regjeringens (statsrådets) handlemåte.

I disse dager har et representantforslag (144 S) vært ute på høring, hvor blant annet Lederne har svart på høringen innen den fastsatte fristen 15. september 2022. Representantforslaget gir en fylldig og illustrativ gjennomgang av hvordan den lovlige streikeretten i Norge hyppig blir uthulet i praksis gjennom at terskelen for å bruke tvungen lønnsnemnd er svært lav og ofte fremstår som svakt begrunnet. Lederne sier seg enig i fremstillingen i representantforslaget som ble sendt på høring. I Norge er det tradisjon for å avblåse streiker allerede på tidspunktet hvor Regjeringen varsler bruk av tvungen lønnsnemnd, og ikke senere da tvungen lønnsnemnd formelt er vedtatt gjennom provisorisk anordning. Dette betyr også at Lederne ikke selv i *realiteten* har kunnet råde over streiken, omfanget, eller har kunnet lage strategi for og gjennomført opptrappinger mv. Forhold utenfor vår kontroll i form av varsling om at tvungen lønnsnemnd ville bli benyttet, forøvrig svært tynt, lite konkret og generelt begrunnet i samfunnspolitiske betraktninger om en pågående europeisk energikrise i den provisoriske anordningen av 12. august 2022, avbrøt streiken før den i realiteten kom i gang.

Det vil da være usaklig og urimelig om Lederne skal få et senere virkningstidspunkt for årets lønnsoppgjør enn de andre foreningene som hører under sokkeloppgjøret begrunnet i at dette er en risiko som skal falle tilbake på oss som følge av at vi forsøker å streike, all den tid utfallet av konflikten slik vi kjenner den var helt utenfor vår kontroll. Det kan heller ikke hevdes at Lederne skal bære risiko for en konflikt som vi ikke selv har hatt eierskap til eller har kunnet råde over, da den ble stanset før den rakk å komme i gang.

I Rikslønnsnemndas kjennelse i 2006/2 fant nemndas flertall at det forelå særlige forhold som tilsa at virkningstidspunktet for en hovedsammenslutning som hadde gjennomført streik – Akademikerne - skulle settes tilsvarende det virkningstidspunktet som gjaldt for de andre hovedsammenslutningene som ikke hadde deltatt i streiken. Nemnda vektla da at de ikke-streikende hovedsammenslutningene og to frittstående parter hadde gjenopptatt kontakt med tariffmotparten gjennom Riksmeklerens (den gang Riksmeklingsmannens) bistand, men at Akademikerne ikke hadde blitt kontaktet. Videre at det ikke kunne utelukkes at dersom Akademikerne også hadde blitt kontaktet så hadde også de akseptert den skissen som førte til at de andre foreningene aksepterte forhandlingsløsningen. Nevnte kjennelse er etter Lederne syn sammenlignbar med vår sak. Dersom Lederne hadde vært kjent med at det lovlige virkemiddelet streik ville blitt stanset gjennom varsel om tvungen lønnsnemnd før streiken i realiteten hadde kommet i gang, så ville Lederne vurdert situasjonen annerledes før streiken ble iverksatt. Det at nemndsmøte berammes først så sent som i november 2022 er også utenfor Lederne kontroll, slik at et eventuelt virkningstidspunkt etter avsagt kjennelse for tekniske endringer vil virke urimelig.

Kjennelser fra Rikslønnsnemnda legger etter vårt skjønn stor vekt på rimelighet med tanke på vurderinger av virkningstidspunkt for lønnsreguleringer. I vår sak vil det virke klart urimelig at Lederne skal få et annet virkningstidspunkt enn de to andre foreningene som er part i sokkeloverenskomsten all den tid vi ikke i realiteten har kunnet råde over streikens natur eller omfang som en selvstendig tariffpart, hvor arbeidskamp er anerkjent som et lovlig virkemiddel.

Offshore Norge skriver i innlegg av 12. oktober 2022:

PRESENTASJON AV OFFSHORE NORGE OG SOKKELOVERENSKOMST AVTALE NR. 271

Kort om Offshore Norge

Offshore Norge er en arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for oljeselskaper og leverandørbedrifter som driver virksomhet på, eller i tilknytning til, norsk kontinentalsokkel. Medlemsmassen består av 119 bedrifter med totalt ca. 34 000 ansatte. Offshore Norge er en landsforening innen NHO-felleskapet. Tariffavtalestrukturen hos NHO er bygget opp med hovedavtaler der NHO er arbeidsgiverpart, og overenskomster der NHO og landsforeninger sammen er part. I sistnevnte er forhandlingsansvaret lagt til landsforeningen. Overenskomstene er ofte bransjeinndelte, slik som Sokkeloverenskomsten, avtale nr. 271.

Overenskomst avtale nr. 271 – sokkelavtalen mellom Lederne og Offshore Norge

Bakgrunn for avtaleinngåelsen

Overenskomsten ble opprettet i 1987 mellom Lederne (som den gang het Norges Arbeidslederforbund, NALF) og Offshore Norge (den gang OLF). Forutsetningen ved avtaleopprettelsen var at lønns- og arbeidsvilkår skulle være tilsvarende som for samme typen personell omfattet av Offshore Norges avtaler med Industri Energi (den gang Nopef) og SAFE (den gang OFS). Det har siden avtaleopprettelsen vært gjennomført separate parallelle forhandlinger og meklinger mellom Lederne, Industri Energi og SAFE på den ene siden og Offshore Norge på den andre, og vært fremforhandlet like resultater på Lederne avtale nr. 271 og Industri Energis overenskomster, avtale nr. 129 (operatøravtalen), avtale nr. 123 (forpleining) og avtale nr. 125

(Boring) og SAFE sin overenskomst avtale nr. 284 (som omfatter operatørbedrifter, borebedrifter og forpleining).

Likelydende avtaler for samme kategorier arbeidstakere (PEMAL-fag)

Sokkeloverenskomstene er likelydende normallønnsavtaler mellom Offshore Norge og de tre organisasjonene som organiserer de samme kategorier av arbeidstakere, som i hovedsak også er tilknyttet de samme bedriftene. Tariffområdet er de såkalte PEMAL- fagene på sokkelen, dvs. prosess, elektro, mekanisk, automasjon og- logistikkfag (teknikere og fagarbeidere), samt arbeidstakere innen boring og forpleining. Mens fagforeningene Industri Energi og SAFE organiserer personell innen alle arbeidstakerkategorier som omfattes av sokkelavtalene, organiserer ikke Lederne personell som jobber i boring- og forpleiningsbedrifter. Som redegjort for i Ledernes innlegg er deres medlemmer hovedsakelig innen de såkalte PEMAL-fagene. I henhold til sokkelavtalene omfattes disse fagene av lønsmatrisene for operatørbedrifter, og følgende lønsmatrise er under lønnsoppgjøret i år avtalt med Industri Energi og SAFE for PEMAL-fagene, jf. sokkelavtalene punkt 4.2:

OPERATØRBEDRIFTER

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	632 780	643 325	653 873	664 419	674 966	685 513	696 060	706 607	720 432	731 431
	708 714	720 524	732 338	744 149	755 962	767 774	779 587	791 400	806 884	819 203
B 1	622 249	632 403	642 556	652 710	662 865	673 019	683 173	693 327	706 761	
	696 919	708 291	719 663	731 035	742 409	753 781	765 153	776 526	791 573	
B	612 811	622 572	632 333	643 560	652 371	661 182	671 379	682 198	694 181	
	686 348	697 280	708 213	720 788	730 656	740 523	751 944	764 062	777 483	
C	594 536	603 049	611 562	620 074	628 588	637 100	645 613	654 126	665 919	
	665 881	675 415	684 949	694 483	704 018	713 552	723 087	732 621	745 829	
E	586 959	594 791	602 624	610 456	618 286	626 118	633 949	641 782	652 894	
	657 394	666 166	674 939	683 711	692 481	701 252	710 023	718 796	731 241	

4A-bestemmelsen i Sokkelavtalene

Det fremgår av punkt 4A 1 i sokkelavtalene at lønssystemet i punkt 4 ikke er «til hinder for at de lokale parter i en særavtale kan enes om et eget bedriftstilpasset lønssystem til erstatning for overenskomstens lønssystem». Punkt 4A åpner følgelig for at lokal lønnsdannelse i operatørselskapene kan erstatte sokkelavtalens sentrale lønnsreguleringer. Samtlige operatørselskaper som omfattes av sokkelavtalene har i dag et slikt bedriftstilpasset lønssystem.

Like fullt må regulering i den sentrale lønsmatrisen i punkt 4.2 som inntatt ovenfor være lik for henholdsvis Industri Energi, SAFE og Lederne – som alle organiserer ansatte innen PEMAL-fagene – fordi den sentrale lønsmatrisen danner grunnlaget for det bedriftstilpassede systemet. Det fremgår av 4A-bestemmelsen at nivået på regulering av lokale lønsmatriser ikke skal være «mindre enn den regulering som er gitt på sokkeloverenskomstene», jf. avtalens punkt 4A 1 tredje kulepunkt. Det bedriftstilpassede lønssystemet skal være et «matrisesystem med stillingsgrupper og ansiennitetsbestemmelser der den ansattes lønn fremgår», jf. punkt 4A 1 første kulepunkt. Systemet sikrer at lokale lønsmatriser er like for like stillingskategorier – uavhengig av fagforeningstilhørighet.

Som det fremgår av Lederne skriftlige innlegg kom sokkelavtalens punkt 4A inn i avtalen etter et partssammensatt utvalgsarbeid med avgitt innstilling 22. april 1998. Lederne deltok selv i utvalget og ga sin tilslutning til den løsningen som ble valgt.

Borings- og forpleiningsbedrifter- Sokkelavtalene punkt 4A, 2a og b

Det er i dag kun arbeidstakere i borings- og forpleiningsbedrifter som er omfattet av de sentrale lønnsmatrisene i sokkelavtalene siden operatørbedriftene har inngått avtaler om bedriftstilpassede lønnsystem. Det fremgår av sokkelavtalene punkt 4A, 2b at lønnsutviklingen på lønnsmatrisene i overenskomsten skal være *«tilnærmet lik den gjennomsnittlige lønnsutviklingen på de bedriftstilpassede lønnsystemene»*. Arbeidstakere som er omfattet av bedriftstilpassede lønnsystem i operatørselskapene har jevnt over en gjennomsnittlig lønnsutvikling som er høyere enn lønnsmatrisene i overenskomstene. Det inkluderer Lederne medlemmer som nettopp er omfattet av bedriftstilpassede lønnsystem. Siden lønnsutviklingen jevnt over er høyere i operatørbedrifter med bedriftstilpassede lønnsystem – både grunnet merutvikling ved høyere justering av satser enn satsen tillagt den sentrale matrisen og som følge av større gjennomsnittlig ansiennitetstillegg – har det i tråd med sokkelavtalen punkt 4A, 2 b blitt gitt et såkalt «etterslep» for den sentrale lønnsmatrisen.

I den grad etterslepet bruker av den disponible rammen som arbeidsgiversiden har til disposisjon inn i lønnsoppgjøret er det for det første som følge av at dette er lønn som ansatte i operatørbedrifter fikk året før. Dessuten har det ikke andre konsekvenser for Lederne medlemmer enn tilsvarende arbeidstakergrupper som er organisert i Industri Energi og SAFE.

Offshore Norges medlemsoversikt viser for øvrig at Lederne ikke har noen spesiell rolle på sokkelen, men er den av de tre fagforeningene som organiserer færrest medlemmer under sokkelavtalene. Lederne har opplyst at de har ca. 1400 medlemmer organisert på sokkeloverenskomsten. Til sammenligning har Industri Energi om lag 3317 medlemmer på operatøravtalen og SAFE har ca. 1600 medlemmer i operatørselskaper. Industri Energi og SAFE organiserer i tillegg arbeidstakere ansatt i boring- og forpleiningsbedrifter.

TARIFFREVISJON OVERENSKOMST AVTALE NR. 271

Det økonomiske grunnlaget for forhandlingene

Det fremforhandlede resultatet fra frontfaget legger rammene for etterfølgende oppgjør, også når andre sektorer forhandles. Frontfagsmodellen bygger på at konkurranseutsatt sektor må være konkurransedyktig i de internasjonale markedene Norge eksporterer til. Modellen skal sikre at lønnsveksten over tid reflekterer lønnsnivået til konkurranseutsatt næringsliv. Både privat og offentlig sektor skal bestrebe seg på å tilpasse lønnsveksten slik at den fastsettes innenfor rammen av frontfagsoppgjøret. Frontfaget estimerte årslønnsvekst for industriarbeidere i 2022 til å være 3,7 %.

Forhandlingene på overenskomst avtale nr. 271

Offshore Norge mottok den 31. mars 2022 oppsigelse av Overenskomst avtale nr. 271.

Oppgjøret 2022 ble gjennomført som et forbundsvist oppgjør. Frontfagsforhandlingene ble avsluttet 1. april 2022. Den 3. og 4. mai 2022 ble det gjennomført separate, men parallelle forhandlinger med

Lederne, Industri Energi og SAFE for arbeidstakersiden og Offshore Norge for arbeidsgiversiden. Etter at Industri Energi erklærte brudd i forhandlingene, valgte også Lederne og SAFE å bryte.

Ledernes plassoppsigelse ble mottatt den 6. mai 2022 og omfattet 1 310 medlemmer som var omfattet av overenskomsten.

Den 10. og 11. juni ble det gjennomført parallelle meklinger mellom Industri Energi og Offshore Norge, SAFE og Offshore Norge og Lederne og Offshore Norge. Med meklerens mellomkomst kom partene frem til forhandlingsløsning med alle tre fagforeningene. Som det fremgår av Enighetsdokument av 12. juni, punkt A ble partene enige om en økning av satsene i lønsmatrisene på kroner 32 200,-. Det er ikke bestridt av Lederne at det fremforhandlede resultatet er i tråd med frontfagets ramme på 3,7 %.

Forhandlingsløsningen ble sendt til uravstemning av Lederne og SAFE med frist 30. juni klokken 1200. Forhandlingsløsningen ble nedstemt av medlemmene i Lederne.

Lederne iverksatte streiken 5. juli 2022 kl. 00.00. Senere samme kveld varslet statsråd Marte Mjøs Pedersen at Regjeringen ville gripe inn med tvungen lønnsnemnd. På anmodning fra statsråden sa arbeidstakerne seg villig til å gjenoppta arbeidet og avslutte streiken som da hadde vart i 20 timer.

OFFSHORE NORGES ANFØRSLER TIL RIKSLØNNSNEMNDA

Offshore Norge anfører at Rikslønnsnemnda må fastsette et resultat for tariffoppgjøret 2022 mellom Lederne og Offshore Norge i tråd med det resultat som er fremforhandlet mellom Offshore Norge og SAFE og mellom Offshore Norge og Industri Energi.

Sokkelavtalene, overenskomst avtale nr. 271 (Lederne), overenskomst avtale nr. 129 (Industri Energi) og overenskomst avtale nr. 284 (Safe) er parallelle normallønnsavtaler, dvs. tariffavtaler hvor lønnsatsene for de forskjellige arbeidstakergrupper er forutsatt ikke å skulle avvikes verken oppover eller nedover. Det har siden avtaleopprettelsen vært klart forutsatt mellom partene at avtalene skal være like og dette har vært fast praksis siden. Offshore Norge har alltid forhandlet parallelt med de tre konkurrerende fagforeningene og heller ikke under årets forhandlinger og meklings hadde Lederne innvendinger mot dette. Det ble tvert imot gjennom de parallelle forhandlingene fremforhandlet en løsning som alle tre fagforeningene aksepterte, jf. enighetsdokumentet.

Ulike tariffavtaler for arbeidstakere innenfor samme virkeområde vil være i strid med det ulovfestede ufravikelighetsprinsippet som gjelder i tarifforhold, og ville undergrave betydningen av tariffavtalen. Dersom Ledernes krav om en vesentlig høyere økning i satsene i lønsmatrisen enn det som er avtalt med Industri Energi og SAFE skulle bli innfridd, ville det medført en tariffstridig forskjellsbehandling av arbeidstakere innen samme virkeområde med ulik fagforeningstilhørighet.

Rikslønnsnemnda har sterk tradisjon for å legge ufravikelighetsprinsippet til grunn ved parallelle tariffavtaler. Det vises eksempelvis til sak nr. 1 og 2/ 2004, sak 1/2010, 2 og 3/2002 og sak 6/2012.

VIRKNINGSTIDSPUNKT

Offshore Norge vil gjøre gjeldende at Overenskomst avtale nr. 271 mellom Lederne og Offshore Norge gjøres gjeldende fra arbeidets gjenopptakelse den 5. juli 2022.

Det følger av sikker praksis i Rikslønnsnemnda at det klare utgangspunktet etter en arbeidskonflikt er at det generelle tillegget først skal gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt, jf. eksempelvis Rikslønnsnemndas kjennelse i sak 1 og 2/2004, sak nr. 2 og 3/ 2012 og sak nr. 4/2012.

Offshore Norge vil bestride at det foreligger særlige grunner som tilsier at dette klare utgangspunktet bør fravikes. Lederne rådet fritt over eget streikeuttak og kan ikke høres med sin anførsel om at utfallet av konflikten var utenfor deres kontroll. Ved å velge å ta ut mange medlemmer på Equinors innretninger, blant annet Sleipner som er et knutepunkt for gasseksport til en rekke andre felt, var det påregnelig at streiken med de varslede opptrappingene ville føre til dramatiske fall i produksjonen. I en situasjon der Europa har stor mangel på gass og i en situasjon med krig der Norges rolle som en pålitelig eksportør av gass som bidrar til Europas energisikkerhet aldri har vært viktigere var det påregnelig at streikeuttaket ville få alvorlig samfunnsmessige konsekvenser. Lederne hadde alle forutsetninger for å vurdere situasjonen da streiken ble iverksatt.

PARTENES KOMMENTARER

Lederne skriver i innlegg av 18. oktober 2022:

Offshore Norge har i sitt skriftlige innlegg vist til at dersom Lederne skulle få medhold i sin påstand så vil dette stride mot det ulovfestede ufravikelighetsprinsippet. Det legges i Offshore Norges innlegg betydelig vekt på at de tre konkurrerende forbund som organiserer teknikere og fagarbeidere på norsk sokkel må ha identiske lønnssetninger i lønsmatrisene fordi matrisene skal forstås som normallønnsstabeller, dvs. tabellregulert lønn som verken kan avvikes oppover eller nedover.

Dersom en slik forståelse av det ulovfestede ufravikelighetsprinsipp skal legges til grunn så vil det i realiteten innebære at hver enkelt fagforening, som er selvstendig part i sin egen tariffavtale med Offshore Norge som motpart, ikke alene kan benytte arbeidskamp for å få bedre økonomisk uttelling. En slik forståelse vil medføre at så lenge en (eller flere) fagforening(er) har lukket et tariffoppgjør, og hvor en ny overenskomst for en ny tariffperiode løper, så vil det ikke være anledning til å få bedre økonomisk uttelling for andre forbund som følger normallønnstabellen. Dette vil i så fall gjøre streikeretten rettet mot økonomiske endringer i avtaleverket illusorisk for resterende foreninger som ikke har akseptert et aktuelt lønnsoppgjør, og vil også innskrenke organisasjonsfriheten til selv å velge egnet fagforeningstilhørighet. Da blir også en nødvendig konsekvens at hver forening ikke kan være selvstendig tariffpart i sin egen overenskomst med Offshore Norge som motpart i realiteten, men hvor partene i stedet nødvendigvis vil måtte ha én felles overenskomst, med NHO/Offshore Norge på den ene side, og alle de tre fagforeninger samlet på den andre side. Dette er ikke tiltenkt, støttes ikke av tariffhistorikken i vår sak, og kan etter Ledernes syn ikke forstås som konsekvensen av det ulovfestede ufravikelighetsprinsippet.

Rekkevidden av det ulovfestede ufravikelighetsprinsippet må tolkes konkret, ut fra blant annet en helhetlig vurdering av de formål og hensyn som ligger bak reglene i tariffavtalen.

Det følger av dom fra Arbeidsretten inntatt i ARD-1984-70 at det er anledning til å treffe avtaler som fraviker det alminnelige ufravikelighetsprinsipp. Av dommen fremgår at det er anledning til å gi noe avvikende lønnsoppgjør til forskjellige foreninger som langt på vei organiserer samme grupper personell og videre at den enkelte foreningen uansett selv må kunne ha anledning til å disponere den avsatte økonomiske rammen innad i egen medlemsmasse omfattet av det aktuelle lønnsoppgjøret. I denne interessetvist er det nettopp dette som er et sentralt poeng. Ved å bruke av den disponible rammen særskilt for boring- og forpleiningsansatte så tilgodeser dette en gruppe som gjør at

medlemsmassen i IE og SAFE samlet vil være ivaretatt, slik at disse foreninger samlet kan finne å kunne akseptere et lønnsoppgjør som de føler at har riktig profil og innretning for hele medlemsmassen omfattet av overenskomsten. Det kan da sammenlignes med at nevnte foreninger i praksis gis anledning til å disponere av den økonomiske rammen slik at det påvirker profil og innretning på oppgjøret for hele deres medlemsmasse på norsk sokkel.

Det vil da uansett være naturlig at Lederne gis anledning til å få et tillegg som tilsvarer summen av det IE og SAFE har fått i henhold til sokkelavtalens pkt 4A, 2a og 4A, 2b samlet, slik at Lederne selv gis anledning til å disponere denne rammen slik at det kommer vår medlemsmasse til gode.

På sokkelavtalene er hver fagforening part i en egen tariffavtale, forhandler selvstendig og aksepterer eventuelt et lønnsoppgjør slik at dette lukkes, og hvor tariffavtalen for neste tariffperiode begynner å løpe. Det er her ikke inngått én felles tariffavtale hvor alle arbeidstakerorganisasjonene er part sammen, slik som eksempelvis i KS området. Konsekvensen blir da at hver forening må vurdere om de skal akseptere et lønnsoppgjør ut fra hvordan profil og innretning på oppgjøret slår ut samlet for deres medlemsmasse omfattet av tariffavtalen. Det er forståelig at IE og SAFE kunne akseptere et oppgjør hvor deler av den økonomiske rammen var avsatt for å særskilt ivareta en gruppe personell som er organisert i disse forbund. Når Lederne ikke har medlemmer innenfor denne gruppe så vil ulovfestede ufravikelighetsnormer ikke være til hinder for at Lederne skal kunne få et oppgjør som er noe høyere, og som hensyntar at Lederne ikke kunne disponere av den økonomiske rammen på samme måte som de to andre foreningene. Det vises til NOU 1996:14 og NOU 2001: 14. Her følger at det er tillatt å behandle like yrkesgrupper ulikt i enkeltoppgjør så lenge reell likebehandling oppnås over tid. Dette er også stadfestet gjennom Arbeidsrettens praksis.

Det fremgår heller ikke av nemndskjennelsene som Offshore Norge har vist til at oppgjørene må være identiske for tre fagforeninger som organiserer samme type personell. Det er heller ikke særskilte bestemmelser i avtaleverket som binder partene til å praktisere absolutt identiske avtaler. Innenfor ufravikelighetsprinsippets rekkevidde, som nemnda da må falle tilbake på, er det da anledning for en arbeidsgiver(forening) å ha ulike avtaler med forskjellige fagforeninger som organiserer samme type personell, og hvor hvert forbund har en tilsvarende rett til å inngå selvstendige, avvikende avtaler med arbeidsgiversiden. I motsatt tilfelle ville konsekvensen vært en inngripen i organisasjonsfriheten og streikeretten. Problemstillingen slik saken står for nemnda må da være i hvilken utstrekning det tillates ulik behandling av samme type stillingsgrupper, hvor reell likebehandling skal oppnås over tid. Arbeidsretten aksepterte i ARD-1977-29 at en bedrift hadde ulike tariffavtaler med forskjellige fagforeninger som ledet til ulik avlønning fordi det over tid ville føre til likebehandling.

At partene gjennom en årrekke har forhandlet separat, men parallelt, må sees på som en praksis, men ikke som at arbeidstakersiden har akseptert at man er forpliktet til å ikke kunne akseptere avvikende oppgjør for foreninger som organiserer samme type personell.

Lederne er derfor ikke enig i at det ulovfestede ufravikelighetsprinsipp skal forstås som en så streng norm som Offshore Norge legger til grunn.

Det legges ved beregning for 2022 av merutvikling og etterslep for å illustrere hvordan sokkeloverenskomstens punkt 4 A, 2 b genererer et såkalt etterslep, et eksempel på at Offshore Norge årlig foretar beregninger av hva det såkalte etterslepet utgjør med bakgrunn i merutvikling i lønn for ansatte teknikere og fagarbeidere i operatørselskap.

Nærmere om virkningstidspunkt for Lederne lønnsoppgjør for 2022

Arbeidsgiversidens resonnement gjør det da heller ikke logisk å slutte at Lederne kontrollerte sin egen streik og skal måtte svare for det, slik som det hevdes, fordi resultatet av streiken da i så fall uansett vil være gitt dersom ufravikelighetsprinsippet må forstås slik at det er ulovlig å gi én forening et bedre økonomisk utfall enn det som allerede er oppnådd med andre forbund hvor lønnsoppgjøret er lukket.

Det er ikke noe nytt at partene i dette tariffområdet har møttes i Rikslønnsnemnda, etter at det er benyttet tvungen lønnsnemnd. Normalt har myndighetene begrunnet bruk av tvungen lønnsnemnd i olje- og gasssektoren med økonomiske samfunnsinteresser. Streikene har gjerne da fått vare over noe, men kort, tid før myndighetene har kommet til at de økonomiske konsekvensene har blitt for store og har benyttet tvungen lønnsnemnd. Dette er på ingen måte tilfelle i årets oppgjør.

I år har helt ekstraordinære forhold gjort at streiken ble avblåst før den i realiteten rakk å komme i gang. Dersom en statsråd skal besørge riktig og grundig saksbehandling før det varsles bruk av tvungen lønnsnemnd så tar dette normalt noe tid. Så vidt Lederne er kjent med har ingen av våre streiker blitt stanset så hurtig tidligere som i dette tilfellet. Det fremstår åpenbart at her hadde regjeringen allerede besluttet, før streiken ble iverksatt, at dersom det kom en streik på norsk sokkel så ville denne stanses ved bruk av tvungen lønnsnemnd i år. Den underliggende, reelle årsak for bruk av tvungen lønnsnemnd er den ekstraordinære situasjonen med krig i Europa og at dette skaper forsyningsproblemer og en energikrise. Der en streik i realiteten blir avblåst før den starter fordi det fremstår forhåndsbestemt hva regjeringen vil foreta seg, kan ikke situasjonen anses som en reell streik. Der Lederne er fratatt den lovlige streikeretten på forhånd, kan ikke dette medføre at Lederne skal straffes gjennom det tankesett som ligger bak praksisen om utsatt virkningstidspunkt for oppgjør ved tvungen lønnsnemnd.

Dagens Næringsliv har kunnet avsløre nærmere forhold rundt regjeringens beslutning om å bruke tvungen lønnsnemnd, hvor det kommer frem at Norge lot seg presse av utenlandske myndigheter (Tyskland og Storbritannia) til å avblåse streiken. Dette støtter også opp om det Lederne har hevdet hele tiden; at Lederne på ingen måte selv kunne råde over streikens natur og omfang.

Der praksis fra Rikslønnsnemnda over lang tid fastslår en klar hovedregel hvor en fagforening får fastsatt et virkningstidspunkt for generelle tillegg svarende til tidspunktet arbeidet ble gjenopptatt etter arbeidsnedleggelsen, og fra tidspunktet hvor kjennelsen foreligger for tekniske endringer, så hviler det på en klar forutsetning om at den som går til streik skal måtte ta konsekvensen dette medfører, og «straffes» dersom det ikke oppnås noe med streiken. Et slikt syn i en helt ekstraordinær situasjon med krig i Europa, som aldri før har vært bakteppe for et lønnsoppgjør på norsk sokkel, gir liten mening. Offshore Norge kan ikke høres med sin anførsel om at Lederne var klar over at det var krig i Europa, da det var helt umulig å forutse at regjeringen ville handle som den gjorde, all den tid dette er et bakteppe til et lønnsoppgjør som partene aldri tidligere har måttet forholde seg til. Det fremgår av artikkel av 28.09.2022 i Dagens Næringsliv at statsråden innrømmer at det er svært sjeldent at utenlandske regjeringer blander seg inn i norske streiker, hvor norske ambassader i utlandet kontaktes av utenlandske myndigheter. Dette kan ikke medføre annet enn at særlige grunner for å fravike nemndas utgangspunkt må legges til grunn i vår sak hva gjelder fastsettelse av virkningstidspunktet.

Representantforslag 144 S (2021-2022) viser at det er et utstrakt problem at tvungen lønnsnemnd brukes ved svært lav terskel.

Det er verdt å merke seg at det har vært andre lønnsoppgjør i 2022 hvor statsråden har tillatt at streik har vedvart over lang tid. Tvungen lønnsnemnd i vår tvist fremstår som helt ekstraordinær og begrunnet i energikrisen og krig i Europa, som ikke Lederne som forening skal måtte straffes for ved å få et senere virkningstidspunkt for sitt lønnsoppgjør.

Lederne fastholder at de ikke har hatt mulighet til selv å råde over streiken som en følge av bruken av tvungen lønnsnemnd i denne konkrete konflikten, og at dette gir grunnlag for at virkningstidspunktet skal tilsvare 01.06.

RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

INNLEDNING

Tvisten gjelder hovedoppgjøret 2022 mellom Lederne og Norsk olje og gass, nå Offshore Norge. Rikslønnsnemnda skal ta stilling til den økonomiske rammen for hovedoppgjøret og virkningstidspunktet.

DEN ØKONOMISKE RAMMEN FOR OPPGJØRET

Når det gjelder den økonomiske rammen for oppgjøret, viser Rikslønnsnemnda til at saken gjelder en overenskomst som er forhandlet parallelt mellom tre forbund på arbeidstakersiden og Offshore Norge på arbeidsgiversiden. De tre forbundene på arbeidstakersiden er Lederne, Industri Energi og SAFE. 10. og 11. juni 2022 ble det gjennomført parallelle forhandlinger mellom disse tre arbeidstakerorganisasjonene og Offshore Norge. Det ble oppnådd enighet mellom partene. Denne fremgår av Enighetsdokument 12. juni 2022. Forhandlingsløsningen ble sendt på uravstemning i de tre forbundene på arbeidstakersiden. Løsningen ble nedstemt av medlemmene i Lederne.

Rikslønnsnemndas flertall, medlemmene Taraldsrud, Barth, Borvik og Blindheim, viser til at det foreligger parallellitet mellom de avtalene som Offshore Norge har med de tre arbeidstakerorganisasjonene. Avtalen som gjelder partene i denne saken er Overenskomst avtale nr. 271. I denne avtalen punkt 1 fjerde ledd fremgår følgende:

Så lenge denne overenskomst gjelder mellom organisasjonene, kan ingen av partene inngå nye overenskomster for andre operatør-, forpleinings- eller oljeboringsbedrifter som inneholder bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår som avviker fra bestemmelsene i denne overenskomst.

Rikslønnsnemndas flertall mener hensynet til overenskomstens formål taler for parallellitet med avtalene som gjelder for Industri Energi og SAFE. Det vil si at det vedtas en løsning i denne saken som tilsvarer det som fremkom i Enighetsdokumentet som de to øvrige forbund allerede har akseptert. Flertallet kan ikke se at dette vil innebære en urimelig løsning. Denne løsningen hensyntar også frontfagsmodellen. Flertallet viser til at resultatet fra Enighetsdokumentet vil innebære et tillegg som så vidt overstiger rammen for frontfaget på 3,7 %.

Rikslønnsnemndas flertall er på denne bakgrunn blitt stående ved det forslag som fremgår av Riksmeklerens møtebok og som tilsvarer påstanden fra Offshore Norge som det endelige resultat for nemnda.

Nemndas mindretall, medlemmet Øvrums, har tatt dissens både vedrørende den økonomiske rammen for oppgjøret og virkningstidspunktet, se nedenfor. Medlemmet Ødegård (uten stemmerett) støtter dissensen.

Flertallet viser i kjennelsen til parallellitet i de tre avtalene som Offshore Norge har med de tre arbeidstakerorganisasjonene. Mindretallet påpeker at det vil si at det vedtas en løsning i denne saken som tilsvarer det som kom frem i enighetsdokumentet som de to øvrige forbundene allerede har akseptert. Rikslønnsnemndas flertall er på denne bakgrunnen blitt stående ved et forslag som kommer frem av Riksmeklerens møtebok og som tilsvarer påstanden fra Offshore Norge som det endelige resultatet fra nemnda. Mindretallet mener det er feil det som står om at alle foreningene sendte resultatet til uravstemning, det var Safe og Lederne som gjorde det, og medlemmene i Safe stemte ja til oppgjøret. Flertallet legger til grunn at tillegget vil innebære et tillegg som så vidt overstiger frontfaget på 3,7 %.

Når det gjelder parallellitet mellom avtalene, viser mindretallet til at det kom klart frem i prosederingen 21. november, at hvis Lederne hadde fått økt tilleggene under streiken, vil disse tilleggene også omfattet medlemmene i de to andre forbundene. Noe annet ville vært helt ulogisk, og derfor er det en parallellitet hvis en part hadde oppnådd et bedre resultat, enten i mekling eller ved streik.

Mindretallet mener at kjennelsen fra nemnda i praksis tilsier at ingen foreninger kan ta en konflikt på resultatet fra forhandlingene med Offshore Norge, spesielt hvis de to andre foreningene har signert enighetsprotokoll. Mindretallet mener kjennelsen i praksis vil medføre at streikeretten er fratatt de tre sokkelorganisasjonene streikerett, med mindre alle tre forbundene går til streik samtidig. Lederne har streikerett på sokkelavtalen også i mellomoppgjør. I 2019 gikk Lederne som eneste forening til mekling, og streik ble avverget på overtid da vi kom til enighet om en avtaletekst.

Når det gjelder frontfagsmodellen og økonomi, påpeker mindretallet at det ble henvist til Frontfagsmodellen for oppgjøret. Lederne er ikke en del av frontfagsmodellen, som arbeidsgiver er en klar tilhenger av, fordi den spesielt i år sørget for et lavt lønns tillegg, som medførte reallønnsnedgang for de fleste grupper. Frontfagsmodellen er omstridt utenfor LO og modellen er overmoden for justeringer. Modellen sementerer lønnsdannelsen, og man får ikke gjort nødvendige justeringer innen de grupper som sliter med rekruttering og som føler seg å sakke akterut, som våre medlemmer. Modellen kom på 60-tallet, da vi hadde store mekaniske verksteder/verft i hver eneste kystby, som var konkurranseutsatt fra spesielt asiatiske verft. Slik er det i liten grad lenger, og det er ikke logisk at rundt 30 000 medlemmer i Fellesforbundet som er omfavnet av frontfagsmodellen skal bestemme lønnsdannelsen for nesten 3 millioner andre lønns mottakere i Norge. I år bommet den ved at det ble lagt til grunn en prisstigning 3,3 %, og rammen ble lagt på 3,7 %. Mange så at prisstigningen som ble lagt til grunn var alt for lavt, og lønns tillegget vil medføre lønnsnedgang. Lederne la derfor våre krav høyere, noe som også tilsvarte betalingsevne til oljeselskapene, som nå er meget høyt. Når Lederne satt i mekling var allerede prisstigningen 5,7 % utenom strømstøtten. Ledernes medlemmer sa nei til oppgjøret.

Som Lederne prosederte om var at de har hatt noen dårlige i bransjen, spesielt etter 2014, der for eksempel Equinor måtte skrive ned store tap på sin utenlandske satsing, og de fikk noen dårlige lønnsoppgjør fordi bedriften tapte store summer.

Vi har gått gjennom en pandemi som satt for mange dype spor, og som medførte at arbeidstakerne på sokkelen fikk mange ulemper, som karantene, sosial isolering, mange ble isolert på sine lugarer over lang tid, man har fjernet mange velferdsgoder. Folk ble pålagt å reise i sin fritid for å teste seg før utreise, fordi det er ikke mulig å få nok distanse om bord på en liten innretning langt til havs. Bedriftene var i hovedsak lite villige til å se de ulempene som de på sokkelen fikk under pandemien. Man kan ikke drifte installasjoner langt til havs fra hjemmekontor. Det ble ikke tapt et eneste fat olje under pandemien.

Økt byråkratisering og toppstyrt organisasjon har fjernet lokalt handlingsrom, som igjen medfører at folk opplever at bedriften er mindre romslige når det gjelder å finne lokale gode tilpasninger for påførte ulemper.

Det var i Equinor flertallet stemte nei til oppgjøret, og det også fordi Equinor ligger lavest i forhold til andre oljeselskaper når det gjelder lønn og kompensasjoner. Det finnes et stort spenn for hvordan bedriftene kompenserer sin ansatte. Noen bedrifter skjønner at det er mange ulemper ved å være på en innretning med høy grad av risikobaserte oppgaver, og at man er tilgjengelig for arbeidsgiver 24 timer i døgnet, og man må ofte gi avkall på milepæler sammen med familien.

Det er også en grunn til at Lederne ønsker en justering av 4A 2b bestemmelsen, fordi Lederne ser gruppen som er en del av den bestemmelsen har noen år fått høyere lønnstillegg uten lokale lønnsforhandlinger, enn for eksempel Equinor som har lokale lønnsforhandlinger. Mindretallet finner det urimelig at ansiennitetstillegg i operatørselskapene skal medføre høyere lønn året etter for forpleiningsbedrifter og borepersonell. Det er utvikling der dette personellet nå har tatt igjen operatøransatte i Equinor som ligger lavest i lønn av oljeselskapene, og hvis det ikke blir endringer, vil de gå forbi. De går også raskere opp i lønn, ved at de har færre trinn i matrisen. Mindretallet ser en jekkeeffekt med 4a 2b i lokale lønnsforhandlinger, som fremover vil få høyere prioriteringer.

Mindretallet mener Ledernes krav i årets lønnsforhandlinger var velbegrunnet, og er helt uenig i begrunnelsen til Rikslønnsnemndas flertall. Det er et likhetsprinsipp, ved at Ledernes krav hadde kommet medlemmene i de andre forbundene til gode, hvis motparten hadde vist vilje til dialog.

VIRKNINGSTIDSPUNKTET

Det er en fast og langvarig praksis i Rikslønnsnemnda for at virkningstidspunktet for nemndas avgjørelser settes til arbeidets gjenopptakelse. I denne saken ble det grepet inn med tvungen lønnsnemnd etter svært kort tid med streik. Begrunnelsen var faren for de alvorlige samfunnsmessige konsekvensene streiken ville få, særlig sett i lys av energikrisen og krigen i Europa.

Rikslønnsnemndas flertall, medlemmene Taraldsrud, Barth, Borvik og Blindheim, mener at konsekvensene av en streik var påregnelige for partene i konflikten. Flertallet kan derfor ikke se at det foreligger særlige grunner for å fravike praksis med hensyn til virkningstidspunkt for Rikslønnsnemndas avgjørelse. Streiken ble avsluttet 5. juli 2022, og virkningstidspunktet settes i samsvar med dette.

Representanten fra NHO, Jon F. Claudi, med uttalerett i saken, slutter seg i hovedsak til premissen fra flertallet.

Representanten fra arbeidstakersiden, Terje Olsson, støtter Norsk Olje og gass sin påstand i saken, også når det gjelder virkningstidspunkt, har Rikslønnsnemnda bl.a. i sak nr. 3 og 4/2002, sak 2/2010 og 1/2019 satt virkningstidspunktet til annet tidspunkt enn gjenopptakelse av arbeidet. Dette medlem er enig i at hovedregelen etter Rikslønnsnemndas praksis er å sette virkningstidspunktet til

det tidspunktet arbeidet gjenopptas, men å hevde at slik fastsettelse av virkningstidspunkt er «fast praksis» er litt upresist når Rikslønnsnemnda i noen saker har fraveket hovedregelen.

Nemndas mindretall, medlemmet Øvrum har tatt dissens også vedrørende virkningstidspunktet. Medlemmet Ødegård (uten stemmerett) støtter dissensen.

Mindretallet påpeker at flertallets begrunnelse for nemndas avgjørelse om virkningstidspunktet er at det er en fast og langvarig praksis at virkningstidspunktet for nemndas settes til arbeidets gjenopptakelse. I tillegg anfører flertallet at begrunnelsen var at streiken ble meget kort på grunn av samfunnsmessige konsekvenser streiken ville få, særlig sett i lys av energistreiken og krigen i Europa. Nemndas flertall mener at konsekvensen av en streik var påregnelig for partene i konflikten.

Når det gjelder fast og langvarig praksis mener mindretallet at Norge har et tre-partsamarbeidet, som ofte medfører at partene finner frem til omforente løsninger. Mindretallet opplever at tvungen lønnsnemnd og behandlingen i lønnsnemden er et angrep på denne for Norge vellykkete modellen. Mindretallet opplever behandlingen i lønnsnemnda som en forhåndsbestemt prosess, der foreningen som har streiket er gjort rettsløs, og står helt alene i nemda. Nettopp ved at man viser til en innarbeidet langvarig praksis, som medfører at det er vanskelig å se nøytraliteten som nemnda skal ha.

Begrunnelsen for et ønske å straffe medlemmene i de streikende foreningene økonomisk, er vanskelig å forstå for mindretallet. Det ble sagt under prosederingen at det skyldes at parten ikke hadde oppnådd noe med streiken, som selvfølgelig skyldes inngripen fra regjeringen i streiken. Det betyr at det kun er arbeidstakerne som straffes for streik. Under prosederingen vistest det til at Lederne også streiket i 2020, i en fullstendig unødvendig streik som burde vært løst under lønnsforhandlingene. Hovedgrunnen for streiken skyldtes at Offshore Norge nektet Lederne avtale for en liten gruppe arbeidstakere i kontrollrom land som styrer noen få innretninger på sokkelen. I Equinor gjelder det Valemoen og Martin Linge, også Aker BP har kontrollrom på land. Streiken varte i 9 dager, og første innretningen som ble tatt ut i streik var Johan Sverdrup. Lederne meldte også tidlig opptrapping den gangen, og innretningene Gudrun, Oseberg- Øst og sør og Kvitebjørn som er Equinor opererte innretninger stengte ned etter 4 dagers streik. I tillegg stengte plattformen Gjøa ned, den er operert av Neptun Energi. Disse var nedstengt i 5 dager. Streiken ble avsluttet etter 9 dager ved at det ble underskrevet i Riksmeglerens møtebok hvordan man skulle håndtere avtalen for den lille gruppen som opererte kontrollrom på land. Lederne hadde på det tidspunktet 7 medlemmer kontrollrommet til Martin Linge.

Offshore Norge må ha blitt presset av konkurrerende fagforeninger i denne saken. Det kan ikke være mulig å styre lønnsforhandlingene på en slik klønete måte uten et press, som medførte at Lederne ble dyttet ut i streik som Lederne ikke ønsket.

Bakgrunnen for at mindretallet tar med denne saken er at vitne fra Equinor sa under prosederingen at den 20 timers lange streiket kostet bedriften 165 millioner. Lederne stengte ned de samme plattformene i streiken 2020, i tillegg ble som nevnt Kvitebjørn og Gjøa stengt ned, og det var mange som ble demobilisert på Johan Sverdrup. Mindretallet anslår at den totalt unødvendige streiken i 2020 med samme regnestykket må ha kostet bedriftene over en milliard NOK. Mindretallet legger til grunn at oljeprisen var noe lavere i 2020, enn i 2022.

Mindretallet er derfor overrasket over at Offshore Norge ikke viser en mer ydmyk holdning etter den streiken. Fordi de trigget en streik i 2020, der de ikke oppnådde noe, og som de ikke måtte stå til ansvar for. Det var lite oppmerksomhet i det offentlige rom over en streik som må ha kostet selskapene over en milliard Norske kroner, hvis man legger regnestykket som ble presentert i

lønnsnemden 21. november til grunn. En tabloid tilnærming kunne for eksempel ha vært at streiken kostet over 100 millioner per medlem.

Mindretallet registrerer at det kun er fagforeningene som skal straffes for streiker, med en fast og langvarig praksis at virkningstidspunktet for nemnda settes til arbeidets gjenopptakelse. Mindretallet vil tilføre at det henvises til en sementert praksis for en beslutning, oppfatter vi som en ansvarsfraskrivelse og en lettvinnt håndtering, og en nevnt skinnprosess.

Mindretallet mener at nemndas flertall bruker som begrunnelse at streiken ble meget kort på grunn av samfunnsmessige konsekvenser streiken ville få. En meget tynn begrunnelse, for den ville ikke fått samfunnsmessige konsekvenser i Norge. Når det gjelder energikrisen i Europa så er det en lenge varslet krise som har kommet. Bakgrunnen for den krisen er at man i hovedsak i Tyskland har faset ut kull- og atomkraft uten erstatninger for bortfall av energi. Krisen har blitt forsterket ved at Russland har holdt igjen leveranser av gass grunnet Krigen i Ukraina. Et forhold Tyskland også har blitt advart mot i mange år. Det innebærer at energikrisen i Europa for en stor del er selvforskyldt, og vil vare i mange år, uavhengig av krigen. Streiken var under sommeren, der oppvarmingsbehovet er meget lavt, og det var derfor ingen akutt krise at deler av Norsk Gass faller bort på grunn av streik i en kortvarig periode, hvis motparten hadde vist vilje til dialog. Det ble grundig dokumentert under prosederingen at regjeringen var under sterkt diplomatisk press fra nettopp Tyskland og England for å stoppe streiken, som regjeringen gjorde et knefall for.

Nemndas flertall mener at streiken var påregnelig for partene i konflikten. Mindretallet mener det er rett når det gjelder arbeidsgiversiden, for det var ingen vilje for å komme i dialog, og det er etter mindretallets oppfatning begrunnet med at de måtte ha fått signaler om bruk av tvungen lønnsnemnd.

Det betyr at det var av ingen betydning hva Lederne ville ha gjort av uttak, fordi det var forhåndsbestemt at streiken ville stoppes ved bruk av tvungen lønnsnemnd. Mindretallet finner det også oppsiktsvekkende at Rikslønnsnemnda har en oppfatning at en forening går i en streik med den hensikt å bli stoppet av en tvungen lønnsnemnd. Det oppfatter vi som en mangel på respekt for en uavhengig forening og deres medlemmer fra flertallet i lønnsnemden.

Det som er alvorlig, er at vår bransje i praksis er fratatt streikeretten med den tilnærmingen lønnsnemnden har til denne konflikten.

Mindretallet finner det urettferdig og umoralsk at lønnsnemnden legger opp til å straffe spesielt de av Ledernes medlemmer som gjør en innsats for bedriften. I tillegg gjør man det vanskelig for bedriften og Ledernes medlemmer ved at man legger til grunn tre datoer for lønnsjustering.

- Ansiennitets tillegget er allerede gitt fra 1. juni til de av våre medlemmer som er i karriere stigen
- Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra 5. juli
- Omregning av overtid og etterbetaling, overnskomstmessige endringer herunder arbeid utført i tiden før rikslønnsnemndas kjennelse foreligger

Det siste punktet slår uforholdsmessig urettferdig ut for Ledernes medlemmer, spesielt yngre fagarbeidere som har fått andre roller med en betydelig omdisponering i årets lokale lønnsforhandlinger i Equinor. I tillegg får for eksempel arbeidstakere som påtar seg å vikariere i høyere stillingen en uforholdsmessig hard straff ved ikke å motta en forhøyet timebetaling.

Slik som situasjonen er på sokkelen nå, med manglende kapasitet innen bemanning og kompetanse, er bransjen helt avhengig av at personell vil jobbe overtid. Mange når årstimetallet for overtid på 717 timer. Det er fullstendig meningsløst at en stor gruppe som gjør en innsats for å holde virksomheten i gang skal straffes økonomisk.

I tillegg vil selskaper som ikke var omfattet av streiken gi en økonomisk straff til sine arbeidstakere, selv om vi tror noen av disse bedriftene vil gjøre inngrep for å blegge konflikten. Noe som man ikke kan si om Rikslønnsnemndas kjennelse hvis den blir stående.

Mindretallet mener Offshore Norge ønsker å dra med seg konflikten i 2023, også med bakgrunn i den nedlatende holdningen de viste til Lederne, ved påstanden at Lederne ikke har noen spesiell rolle på sokkelen. I tillegg har vi fått en rekke nye medlemmer til avdelingen etter 1. juni som ikke er en del av konflikten, som også må sorters ut. Som pr dags dato utgjør 152 nye medlemmer.

Det er meget urimelig om at det er lang tid fra bestemmelsen om tvungen lønnsnemnd til kjennelsen foreligger, i dette tilfelle er utsettelsen et halvt år for punkt tre og fire, noe som fører til store ekstra økonomiske avstraffelser for et fåtall medlemmer.

Mindretallet har sjekket med bedriften om hva punkt tre og fire betyr, og for eksempel vil bestemmelsen medføre at pensjonister som går i pensjon før kjennelsen får en varig lavere pensjon? Mindretallet mener at dette ikke er en langvarig praksis at det blir store økonomiske utslag for et fåtall arbeidstakere. Her kan det bli uante konsekvenser, fordi man skal sjekke lønn, innplassering, pensjon, overtid i perioden for cirka 1400 personer. Spesielt i år da det ble forholdsvis mange justeringer i de lokale lønnsoppgjørene.

Mindretallet opplever Rikslønnsnemnda som partisk, og ikke legger til grunn at tre-partsamarbeidet i utgangspunktet skal behandle partene som likeverdige.

SLUTNING

1. De fremforhandlede endringer innen Overenskomst avtale nr. 129 mellom Offshore Norge og Industri Energi og Overenskomst avtale nr. 284 mellom Offshore Norge og SAFE som fremgår av Riksmeklerens møtebok med enighetsdokument av 12. juni 2022 gjennomføres for Overenskomst avtale nr. 271 mellom Offshore Norge og Lederne fra 5. juli 2022 til og med 31. mai 2024.
2. Det generelle tillegg gjøres gjeldende fra 5. juli 2022.
3. Det generelle tillegg gjøres ikke gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer, herunder endringer i lønnsgruppeplassering mv. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.

Kjennelsen er signert elektronisk.